

การใช้กัญชาในตำรายาแพทยแผนไทย¹

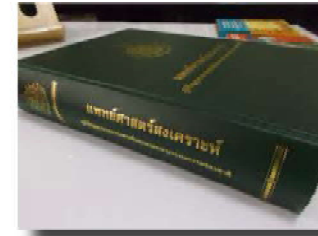
สมุนไพร “กัญชา”

ถูกใช้เป็นยารักษาโรคในอดีตมาอย่างกว้างขวางและยาวนาน

สืบค้นข้อมูลจากตำรายาแพทยแผนไทย 2 เล่ม ได้แก่ ตำราพระโอสถพระนารายณ์ซึ่งเป็นตำราวิชาการแพทยแผนไทยที่เก่าแก่และใช้มาอย่างยาวนานตั้งแต่รัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช และตำราแพทยศาสตร์สงเคราะห์ ซึ่งอยู่ในประเภทกระทรวงสาธารณสุข เรื่องระบุตำรายา พ.ศ. 2556

- การสืบค้นเริ่มจากการกำหนดคำสืบค้น “กัญชา” “กันชา” “ตำรับยา” “ยา” ระยะเวลา สืบค้น ตุลาคม 2535 - เดือน กันยายน 2559 เลือกตำรับยาที่มีกัญชาเป็นตัวยาหลัก และตำรับยาที่มี กัญชา เป็นส่วนประกอบร่วม เพื่อระบุข้อบ่งใช้ของกัญชาในทางแพทยแผนไทย

ข้อบ่งใช้ของกัญชา ในตำรับยาแพทยแผนไทย

ข้อมูลตำรับยาไทยที่เข้ากัญชาที่ระบุในตำรายาแพทยแผนไทยทั้งสองเล่มที่ได้ศึกษา พบว่ามีทั้งสิ้น 14 ตำรับยาที่เข้ากัญชา

- โดยในตำราแพทยศาสตร์สงเคราะห์ มีตำรับยาไทยที่เข้ากัญชา จำนวน 11 ตำรับ มาจากพระคัมภีร์ต่างๆ ตัวอย่างเช่น พระคัมภีร์ปฐมจินดาร์ พระคัมภีร์สรรพคุณ (แหลมหาพิภัก)
- โดยในตำราพระโอสถพระนารายณ์ มีตำรับยาไทยที่เข้ากัญชา จำนวน 3 ตำรับ โดยพบตำรับยาที่เข้ากัญชา โดยมีกัญชาเป็นส่วนประกอบหลัก จำนวน 2 ตำรับ ได้แก่ ตำรับยาที่ชื่อว่า ยาทิพภาศ ซึ่งมีส่วนประกอบหลักเป็นใบกัญชาถึง 16 ส่วน และตำรับยาสุขไสยาสน์ มีส่วนประกอบหลักเป็นใบกัญชาถึง 12 ส่วน

ในตำราแพทยศาสตร์สงเคราะห์ พบตำรับยาไทยที่เข้ากัญชา 11 ตำรับ

ยากลุ่มระบบทางเดินอาหาร

- ยาชื่อไฟอาวุธ
- ยาแก้ริดสีดวงมหากาฬ
- ยาแก้ลมแก้บิดให้มวนท้อง

ยาแก้ลม

- ยาแก้ลมอุกธังคมาวาท

ยาบำรุงร่างกาย

- ยาอัมฤตยโอสถ
- ยาแก้ไอผอมเหลือง

ยากลุ่มระบบทางเดินอาหาร

- ยาแก้โทษยเหล็ก
- ยาแก้โทษยกล่อน 5 ประการ
- ยากแก้ลมโทษยเสียด

ยาระบบทางเดินหายใจ

- ยาชื่อพรหมพิภัก

ยารักษาโรคสืบพันธุ์

- ยาแก้โรคสำหรับบุรุษ

ตารางที่ 1 ตำราพระโอสถพระนารายณ์ มีตำรับยาที่กัญชาเป็นองค์ประกอบหลัก 2 ตำรับ

ชื่อตำรับยาแผนไทย	ส่วนประกอบ/วิธีปรุง	ข้อบ่งใช้	ยาสานที่
ยาทิพภาศ	ให้เอายาดำ เทียนดำ ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ กระวาน พิมเสน สิ่งละส่วน การบูร 4 ส่วน ผืน 8 ส่วน ใบกัญชา 16 ส่วน สุราเป็น กระสาย บดตำแท่ง น้ำกระสายใช้ให้ชอบ โรคร้อนแลเย็น	ยาช่วยเจริญอาหาร ยาช่วยนอนหลับ ยาแก้ปวด ทรมาน ตกเลือด แก้ลมแดง ยาขับลม	เป็นยาสานที่ 43 ที่บันทึกไว้ในตำราพระโอสถพระนารายณ์
ยาสุขไสยาสน์	เอาการบูร ส่วน 1 ใบเสเดา 2 ส่วน สหิสกุลเทศ 3 ส่วน สุนัขจิ้งจอก 4 ส่วน เทียนดำ 5 ส่วน โทศกระดุก 6 ส่วน ลูกจันทน์ 7 ส่วน ดอกบุนนาค 8 ส่วน พริกไท 9 ส่วน ชิงแครง 10 ส่วน ดีปลี 11 ส่วน ใบกัญชา 12 ส่วน ทำเป็นจุณ ละลายน้ำผึ้ง	ยาบำรุงกำลัง ยาช่วยนอนหลับ ยาช่วยเจริญอาหาร ยาแก้ปวด ทำให้สบายตัว	เป็นยาสานที่ 44 ที่บันทึกไว้ในตำราพระโอสถพระนารายณ์

เอกสารอ้างอิง

1. วีรยา ถาอุปชิต และ นุศราพร เกษสมบุรณ์.

การใช้กัญชาทางการแพทย์. วารสารเภสัชศาสตร์อีสาน 2560 ;

13 (Supplement) 1-14